

Hitler ville ha foretrukket et nøytralt Norge

Hemmeligheter om angrepet på Norge avsløres av Liddel Hart

Altmark-affæren var gnisten i kruttønnen som lenge hadde stått åpen

Den engelske storjournalist B. H. Liddel Hart, som også er kaptein, har vist en åpenhet, når det gjelder storpolitikk, som har medført at han til en viss grad er blitt blacklisted av ervervspolitikkerne, men han fortsetter ufortrøden sin virksomhet. Det nyeste fra hans hånd er en artikkel i det engelske tidsskrift «John Bull» om angrepet på Norge. Da artikkelen ikke er omtalt i Norge skal vi gjengi hovedinnholdet av den:

DEN MEST OVERRASKENDE av alle oppdagelser etter krigen, omkring foretagendet i Skandinavia, som endte den sakalte lydkrigen («phoney war») var den kjensgjerning at Hitler trass i all sin skrappeløshet ville ha foretrukket å holde Norge nøytralt, og at han ikke hadde planlagt noen invasjon der, helt til han ble provosert til å gjøre det p. g. a. de håndgripelige tegn på at de allierte holdt på å planlegge et fiendtlig foretakende i dette avsnitt.

Morgenavisene den 9. april 1940 bragte nyheten om at britiske og franske sjøstridskrefter hadde kommet inn i norske farvann dagen i forveien, og la ut miner der, for å blokere hele skipstrafikken til Tyskland. — Lykkønskende kommentarer til dette initiativ var blandet med rettferdiggjørende argumenter for bruddet på Norges nøytralitet

Men kringkastingen stillet avisene i skyggen

denne morgen, for den brakte (Forts. 6. side)

For de «store» er alt tillatt

OG FOLKET HOLDER
KJEFT OG TROE AT SLIK
SKAL DET VÆRE

«I Norge skød man Quisling. I Danmark gaar Erik Scavenius fremdeles frit omkring og ingen tænker paa at drage ham til ansvar. Svanningsen, der red ture i Dyrehaven med sin ven Werner Best, er ambassadør i Stockholm. Gøtz, der i 1942 deltog i en «afskedsappell» for dem der paa regeringens opfordring var gaaet i tysk krigstjeneste og som var med til at udbringe et «Sieg-Heil» for Hitler, stod den 9. april iaar og holdt mindetale for dem der var blevet dræbt af tyskerne. Og det er højest sandsynligt, at et stort flertal af det danske folk idag står på regeringens side og af hjertet tiljælder dens holdning i denne sag.» skriver «Øjeblikket» den 1. maj.

SIGNE LUND.

In memoriam.

Av Olaf Klausen.

Et urolig, et smertefyllt liv er endt! Var det lykkelig? Ja, kanskje stundom. Da jeg satt ved hennes dødsleie, spurte jeg henne: — Synes du ikke Gud har gitt deg et rikt liv gjennom din kunst og det du har opplevet? Jeg følte i det samme en slags beskjemmelse over dette spørsmål, at det skulle ha falt meg inn som intervjuer. Hun svarte etter en stund betenkning: — Jo, jeg er takknemlig.

Jeg tenker på dette liv. Så fylt av

stormer. For en utenforstående kunne det synes som om den harde, steile dame hun undertiden kunne være -- kanskje mere kunne virke som en privatperson enn som en kunstner. — Enhver som møtte henne måtte imidlertid bli klar over at hun var besatt av en hensynsløs ærlighet overfor det hun hadde satt seg i hodet var rett og riktig. Hun forble tro overfor sin overbevisning til det siste.

En av de største opplevelser jeg har hatt, var å sitte ved hennes sykeleie. Jeg hadde gruet meg for å komme opp den siste gang jeg så henne.

Vår innenrikspolitikk

FØRST HØSTEN 1953 skal det norske folk på ny gå til valg på nytt storting. Det er således over tre år til neste korsvei. Man kan si det er lang tid, men man kan også si at det er temmelig kort tid til folkets direkte innsats i vår innenrikspolitikk. Det er lang tid for så vidt som det nåværende arbeiderpartiflertall i Stortinget i løpet av disse tre årene kan få vedtatt mange nye lover og beslutninger. Men det er kort tid når en tenker på alt det som må utrettes av dem som forstår at det ikke lenger kan fortsette i samme innenrikspolitiske spor som hittil.

DET ER UTROLIG KORT TID når en tenker på at vårt land i tiden framover vil bli stillet overfor helt nye problemer, som ikke tidligere har forekommet i vår innenrikspolitikk. Disse nye problemer skyldes den bevegelse som nå er under full utvikling henimot et forenet Vest-Europa, økonomisk og politisk. Vår innenrikspolitikk må nødvendigvis bli bestemt av den europeiske utvikling. Det norske folk kan selvfølgelig si at det ikke interesserer seg for vest-europeiske fellesproblemer. Vi vil stille med våre egne saker i fred. Vårt land ligger så pass i utkanten av Europa at vi foreløpig kan sitte og se på hva de andre foretar seg. Det har det norske folk full rett til å si. Men det er ikke sikkert at et slikt standpunkt er forenlig med folkets interesser. Vi kan lett bli akterutseilt av de andre. Og det passer ikke en sjøfartsnasjon som i handling har vist at den kan seile like godt, ja bedre enn andre.

PROBLEMENE MA I ALL FALL tas opp til drøftelse. Dette er hittil ikke skjedd i den norske presse.

Vi vet i dag ikke nøyaktig hvordan av det politiske samfunnssystem har det nye Vest-Europa vil se ut. Men et sambandsparlament og en sambandsregjering akkurat som i USA.

Det er innenfor etslikt Vest-Europa vi nordmenn nødvendigvis vil måtte finne vår plass. Vi kan selvsagt, som nevnt, innta det standpunkt at vi ikke interesserer oss for denne utvikling i det hele tatt. Da vil vi i første omgang antakelig kunne holde oss utenfor. Men det vil ikke gå i lengden av rene økonomiske grunner. Vi kan ikke stenge dørene for den verden som er omkring oss. Sluttresultatet blir i så fall at vi til syvende og sist allikevel blir trukket inn i utviklingen, men da under langt uheldigere forhold for oss. Søker vi derimot fra første stund av å finne vår plass og spille vår rolle, kan vi få (Forts. side 2)

Det gjærer i Tyskland

amti dagen i forveien, og la ut minner der, for å blokere hele skipstrafikken til Tyskland. — Lykkønskningen konstaterer at dette initiativ var blandet med rettferdiggjørende argumenter for bruddet på Norges nøytralitet

Men kringkastingen stillet avinene i skyggen

denne morgen, for den brakte (Forts. 6. side)

og som var med til at utbringe et «Sieg-Heil» for Hitler, stod den 9. april i år og holdt mundtals for dem der var blevet drøbt af tyskerne. Og det er højst sandsynligt, at et stort flertal af det danske folk idag står på regeringens side og i høvet til Ujander dens holdning i denne sag,» skriver «Øjebliket» den 1. mai.

om. Da jeg satt ved hennes dødsleie, spurte jeg henne: — Synes du ikke Gud har gitt deg et rikt liv gjennom din kunst og det du har opplevet? Jeg følte i det samme en slags beskjemmelse over dette spørsmål, at det skulle ha falt meg inn som intervjuet. Hun svarte etter en stund betenksom: — Jo, jeg er takknemlig.

Jeg tenker på dette liv. Så fylt av

— kanskje mere kunne virke som en privatperson enn som en kunstner. — Enhver som møtte henne måtte imidlertid bli klar over at hun var besatt av en hensynsløs ærlighet overfor det hun hadde sagt seg i hodet var rett og riktig. Hun forble tro overfor sin overbevisning til det siste.

En av de største opplevelser jeg har hatt, var å sitte ved hennes sykeleie. Jeg hadde gruet meg for å komme opp den siste gang jeg så henne. Men det var som å komme til en andakt. Hennes ansikt strålte av lykke. Hun hadde kort forinnen mottatt sakramentet.

— Jeg er så takknemlig, hvisket hun. Jeg er så takknemlig overfor Gud. Han har vært så god mot meg, og denne nåde med musikken, gleden over musikken.

Hun talte ikke lenger om sitt eget. Det var ydmyk takk, en vidunderlig glede for hva musikken hadde betydning for henne.

Og i denne rorende takknemlighets stund, var Signe Lund stor i sin hensynsløse ærlighet.

Hun var av en seig og særpreget individualitet, sterk slektspreget, rund som hun var av gamle slekter, først på farsiden fra det gamle patrisierhus Lund på Husan og så oppover på morsiden fra slektene Fougner og Bjørnson.

Hun vokste opp i et utpreget musikalsk hjem. Moren som selv var komponist, hadde vært elev av Halfdan Kierulf. Signe Lund fikk sin første oppmuntring som selvstendig skapende kunstner av ingen ringere enn Edvard Grieg. Han skrev om henne: «Hun besitter utvilsomt et komponisjonstalent som fortjener all oppmuntring.»

Hun fikk sin videre musikalske utdannelse i Tyskland, England og Danmark. I København skrev hun sin «Berceuse» for fiolin og som innbragte henne Johan Svendsens anerkjennelse. Etter et studieopphold i Paris, reiste hun til Amerika, hvor hun var en årrekke. I lengden kunne hun dog ikke være borte fra Norge. Hun ervervet seg en gammel Lundeiendom i nærheten av Farsund. Det var et hundreårgammelt skipperhus i 3 etasjer og som hun innredet med sin egenartede og fine smak. Dypt slektskjer følte hun seg først riktig hjemme her.

For noen år siden utga Signe Lund 1. del av sine erindringer «Sol gjennom skyer». Det er sikkert et av de mest interessante verker i vår memoarielitteratur. Her har hun festnet de av gjørende begivenheter i sitt liv. I et kapittel som bærer overskriften: — «Musikken som trøst», skriver hun:

Statspolitiet i Trondheim søkte å forhindre aksjonen mot jødene i 1941.

Sikkerhetspolitiet fruet sjefen og hans menn med arrestasjon

Det var tjenestemenn ved Trondheim politikammer som arresterte og transporterte jødene til Oslo

For en stor del har disse etter okkupasjonen yndet å kalle seg «gode nordmenn»

Tiden kunne kanskje nå være inne, til å se litt på de tragiske begivenheter omkring deportasjonen av jøder fra Norge under unntakstilstanden og i de måneder som gikk forut. Vi skal da begynne med Trondheim, hvor det bodde mange jøder.

Allerede utpå høsten 1941 fikk man det første vink om at det tyske sikkerhetspoliti hadde sin særlige oppmerksomhet rettet mot jødene i byen. Det kom nemlig underretning om at et par større jødefirmaer i sentrum var blitt beslaglagt og stillet under forvaltning av tyskerne. Det norske statspoliti hadde intet å gjøre med disse beslagleggelser, men fikk underhandsnenvendelser fra noen jurister, som varetok jødernes interesser. Etter overenskomst med disse prøvde statspolitiets vedkommende å få SD til å oppheve beslaget, men det nyttet ikke, og man fikk det inntrykk, at beslagleggelsen var foretatt nærmest fordi SD ville ha herredømmet over de ettertraktede varer som fantes i disse forretninger.

Unntakstilstanden i Trondheim

var så fylt av sørgelige begivenheter, at folk flest aengang ikke merket, at SD lot arrestere samtlige byens mannlige jøder over 16 år. Arrestasjonene ble foretatt av tjenestemenn fra Trondheim politikammer, som samarbeidet med hirden og som var i hektisk

virksomhet så lenge som unntakstilstanden varte. De arresterte ble ført til Fåstads. Det norske statspoliti var helt passivt under unntakstilstanden.

En måned senere

kom det beskjed fra SD om at samtlige jøder, også kvinner og barn, den påfølgende dag skulle sendes til Oslo. Aksjonen skulle gjennomføres av norsk politi.

Statspolitiets vedkommende søkte å vinne tid ved å fremholde at de ferreste jøder bodde i sine gamle leiligheter og at det ville ta tid å samle dem. SD svarte, at dette var man for lengst på det rene med og hadde latt Trondheim politikammer utarbeide nøyaktig kartotek over byens samtlige jøder med ajourført adresse. Kartoteket, sa SD's repre-

(Forts. side 2)

Erstatningsdirektoratets virksomhet i søkelyset

Det verserer rykter som ikke er bra for direktoratets funksjonærer

Stortingsmann Bunkholdt ble sjikanert da han tok spørsmålet opp i Stortinget

I Stortingets møte 19. april rettet stortingsmann Bunkholdt (b) en rekke spørsmål til justisministeren og administrasjonskomiteen vedrørende Erstatningsdirektoratets virksomhet.

Spørsmålene kom i vrangstrupen både på justisminister Gundersen og komiteeformannen Støvig (u) og saken ble derfor utsatt.

Under Stortingets møte den 25. mai hadde Støvig fått så pass tid på seg at han kunne avire et svar, som nærmest utartet til sjikane mot Bunk-

holdt. Bunkholdt lot seg imidlertid ikke avspise med utenomsnak, men kom med nye spørsmål. Han kom også inn på de verserende rykter om Erstatningsdirektoratets funksjonærer. Imidlertid avsto han etter fleres anmodning å legge fram ryktene. De opplysninger han sitter inne med vil han derfor gi direkte til justisminister Gundersen.

I sitt videre innlegg uttalte Bunkholdt at han troude det var mulig med en raskere avvikling.

Han syntes imidlertid ikke denne

Forts. side 2.

Det gjærer i Tyskland

Tyskland vil ikke være kanonføde for de allierte

For å redde Tysklands ære, krever general Remer legal motstand både mot øst og vest

FRA VAR KORRESPONDENT

Frankfurt: Deres korrespondent, som er uavhengig av den autoriserte mening, kan fortelle at 53 av den vesttyske forbundsdays 402 medlemmer har vært tilhengere av NSDAP. Det er et ugjendrivelig minimum, og tallet kan for den saks skyld være meget større. I alle fall viser dette, at den såkalte utrensking forlengst er forbi og at Tyskland er i ferd med å finne seg selv igjen i indre enighet. At det gjærer i massene overfor okkupasjonsmaktene er ikke noe nytt.

«Og nå var det atter musikken som kom meg til hjelp, — den beste, nei den eneste trøst i alle situasjoner. Og så kastet jeg meg ut i arbeidet, tvang meg selv til å glemme mest mulig, fordi jeg måtte, ellers var jeg gått til grunne.»

Og nå er hun gått inn i den hvite stillhet. Denne dame med en hensynsløs oppofrelse, hvor det gjaldt kunsten, hvor hun endog ofret barn og lykke. Noe av det verste jeg har lest i opprivende retning og hennes skildring i sine erindringer, hvor hun står overfor en av de mange forferdelige avgjørelser i sitt liv og hun tilslutt vet hverken ut eller inn og simpelt hen lar sin lille gutt ta bestemmelsen.

«Wer Wahl hat — hat Qual,» sier Schiller.

Den betydelige komponistinne, det rike menneske — la grande dame — kvinnen hvis vennskap holdt gjennom livet er borte fra smerten og kvalen.

Vi — hennes venner — lyser fred over hennes minne.

Olof Klausen.

sultatet blir i så fall at vi til syvende og sist allikevel blir trukket inn i utviklingen, men da under langt uheldigere forhold for oss. Søker vi dermed fra første stund av å finne vår plass og spille vår rolle, kan vi få (Forts. side 2)

General Remer

Denslags selvhøvdelse var prisverdig under krigen og etter den ble alle de som hadde vist selvhøvdelse løftet til skyene som helter. Men når det gjelder tyskerne, betraktes det som utslag av fanatisk nasjonalisme og bekjempes av seierherrene med alle midler.

Derfor ser de også med den største skepsis på den tidligere general Remer fra det sosialistiske riksparti På et møte i Husum i Sydslesvig beskyldte han de allierte for å ha myrdet tusener av tyskere ved bombardementet av Dresden på et tidspunkt da krigen allerede var avgjort. Man kunne heller ikke, sa han, anerkjenne Nürnbergdommene heller ikke dødsdommene over de hengte, så lenge de skyldige fra seiermaktene ikke henger ved siden av. Det var etter hans mening bare en vei til å redde Tysklands ære, nemlig legal motstand både mot øst og mot vest, og da måtte man avise Tysklands medvirken i Europarådet. Tyskerne ville ikke være kanonføde for de allierte. Ved samme anledning sa dr. Kniggenberg fra det sosialistiske riksparti, at Tyskland var det mest knelende

Bor okkupasjonstidens biskoper møtes til rådslagning.

Resultatet av møtet — grunnlaget for forhandlinger med kirken, storting og regjering

For et fredsforsøk er prøvet, er det uklokt å gå til masseutmeldelse av statskirken

Fra en kjent mann innen Statskirken har vi mottatt følgende:

Det tales meget om utmelding av Statskirken, og det er ikke så rart etter alt det som er hendt etter 1945. Men det ser ut for at utmeldingen er tilfeldig og planløs. Det er uheldig. Vi må stå sammen, skulder ved skulder. Planløshet og tilfeldighet må ikke få rå i en så viktig sak. Da blir vi bare et offer for hatet og hevnlysten, således som vi har sett det hos våre motstandere. — La oss ikke falle etter deres eksempel! La oss huske på at det er vår egen kirke vi på den vis rammer. Og kirken som sådan har jo intet ondt gjort, men kundens tjenere. Den er med likeså stor rett vår kirke som deres. — Der er vi døpt, der er vi opplært i kristen tro og moral. Der er vi konfirmert. Der har vi gått til Herrens bord, og der har vi fått våre heimer vigslet og signet. Der hadde vi også tenkt å bøye våre kne til den siste kvile.

I kirkens gudstjenester og i samlingene i kirkens bedehuser fikk vi våre herligste åndelige opplevelser og våre dyrebareste minner.

Den var og er i sannhet også vår kirke. Men det er likeså sant at dens tjenere ikke viste oss kirkens modersinn i vår store nød. De sa om oss at «det begynte med en forførelse, fortsatte med besettelse og endte med forherding». På middelalderlig vis

ble vi således utstøtt av kirken og overgitt til Satan. Modersinnet møtte vi ikke. Men likevel er den norske kirke også vår mor. Og vi vil ikke forlate henne uten å ha gjort vårt ytterste for å komme i et godt og tillitsfullt forhold til henne igjen.

Jeg vil derfor foreslå at okkupasjonstidens biskoper kalles sammen til et rådslagingsmøte. Resultatet herav blir å forelegge for de suspenderte prester og de rammede fra det hele land.

Det endelige resultat blir da avgjørende for de forhandlinger som så vil bli ført med kirken og kirkedepartementet, storting og regjering.

Jeg vil håpe og be Gud om at ikke den ukristelige isfront skal få fryse også dette fredsforsøk til døde. Da tror jeg å kunne forutsi at en almindelig Exodus vil komme. Men før vi har forsøkt alle muligheter, ber jeg alle rammede ikke å melde seg ut. — Såvidt jeg vet, har alle landets kirkesamfunn og organisasjoner vist det samme sinnelag om enn på forskjellig vis, som statskir-

Til våre utenlandsabonnenter!

Vi ber med dette de av våre utenlandsabonnenter som er skyldig bladpenger om å ordne abonnementet sitt snarest. «8. mai» eksp.

ken gjorde. Det er derfor likefrem urett bare av denne grunn å melde seg ut av kirken og å gå inn i et eller annet samfunn, som har vist interesse for oss i den senere tid, men som ikke vil erkjenne og gjøre opp for sin hets mot oss fra begynnelsen av.

Jeg vil derfor advare mot en uoverveiet og planløs utmelding. Vi må stå samlet og såvidt mulig handle samlet i denne vår aller største og viktigste sak, fordi den også gjelder våre barn.

Altså: Ingen Exodus, ingen utmelding før vi har prøvet alle midler som kan føre til legedom for den truende «Josefs skade».

Erstatningsdirektoratet

Forts. fra 1. side.

burde overlates den institusjon som selv skal avvikles, men et likvidasjonsstyre, gjerne under Finansdepartementet. For øvrig hadde han fått en del opplysninger om forholdene i Erstatningsdirektoratet. Rykter som han ikke trodde fullt og fast på, men som dog burde undersøkes. I den forbindelse spurte han om funksjonærer som ble medlemmer i bostyrer hadde noen godtgjørelse for det.

Etter Bunkholdts innlegg uttalte justisministeren, at han ville gi en melding til Stortinget når han hadde fått undersøkt de forhold Bunkholdt ville legge fram.

Det spørsmål som stortingsmann Bunkholdt her har reist, har krav på oppmerksomhet i store kretser og ikke minst innen dem som alt har fått føling med Erstatningsdirektoratet og dets metoder.

Selv om vi føler oss overbevist om at herr Bunkholdt allerede har det materiale som han trenger for sin bebudede henvendelse til Justisdepartementet, vil vi sette pris på at lesere med kjensskap til forhold som antas å gi grunn til kritikk overfor direktoratet og dets bostyrere, gir oss en kort, skriftlig fremstilling av saken.

Fra Trondheim skrives til «8. Mai»:

En av de mange nordmenn, som fikk føle «heftelsen» i de hektiske maldager 1945, var overbetjent Stokke ved kriminalavdelingen ved Trondheims politihammer. Stokke var født i Mellus 1878 og etter å ha gjennomgått underoffiserskolen ble han ved århundreskiftet ansatt ved Trondheim politi. Han passerte alle grader og ble en tid før okkupasjonen fremmet til overbetjent ved kriminalavdelingen. Han skulle gå av 1. juli 1945 etter oppnådd aldersgrense og over 40 års tjeneste i politiet. Den 9. mai ble han imidlertid jaget fra sin gamle arbeidsplass, angivelig fordi han hadde optrådt «unasjonalt» under okkupasjonen. Han var ikke medlem av NS og nært heller ikke sympati i den retning. Han var først og fremst politimann og i tillegg hertil en stor patriot. Han var for sin og jovial til å ville terrorisere kolleger, som valgte å gå inn i NS, noe som ikke var tilfelle med enkelte av hans nærmeste underordnede. Stokke var heller ikke av dem, som foretrakk å provosere en «politisk avskjed». Han tenkte og vurderte nøkternt og fant ut at han gjorde sitt fedreland større tjeneste ved å bli i sin stilling så lenge det på noen mulig måte gikk an. For hver en av de gamle, som måtte gå fra sin stilling, måtte jo korpset ta inn en ny, og med all respekt for disse nye, var ikke alle mors beste barn. Det fantes slike som aldri burde ha innehatt en stilling i politiet.

Det var kolleger av Stokke, som foranlediget en avskjed og som senere valgte å gå direkte inn i tjeneste hos tyskerne, bl. a. ved å overta vakthold ved tyske tankanlegg i distriktet. Om vedkommende også var bevepnet under dette vaktholdet, er ennå ikke bragt på det rene, men undersøkelser pågår for å bringe klarhet i dette. Det var andre, som fant det bedre å starte byggefirma og reise brakker for tyskerne her og der. Brakka på Harmonitonten er et fint minnesmerke i så måte. I allefall var det mer lønnsomt enn å forbli i politiet. Eller som en av dem sa: «Æi kain ailler foilltakk hain Lindheim for at'n ga meg avskjed, for no tjene sø meir på ein måna einn på helle året...» Men i dag er disse karene patrioter, og fra 9. mai 1945 og utover herjet de og arresterte sine gamle kolleger, så en kan vemmes ved å tenke på det.

Stokke tok sin død av den behandlingen han fikk. Fortvilelsen og gremmelsen ble for stor og tilslutt greide han det ikke mere. For ham ble det ikke noen Kongens fortjenstmedalje

Ran på provisjonsbasis.

O.r.sakfører Erling Ueland

skrift «Ran på provisjonsbasis», og var rettet mot den offentlige institusjon som bærer det kamouflerende navn «Direktoratet for fiendtlig eiendom».

Mange av våre lesere har nok selv stiftet bekjentskap med dette uhyre som maler i seg andres midler på statens vegne, eter og eter og blir aldri mett. Til skam for all sivilisasjon har dette direktorat kastet seg over alle tyske statsborgere her i landet og plukket dem så snau som mulig.

Direktoratet har forsøkt seg med et mer enn tynt forsvar. Vi gjengir svaret som ble offentliggjort i «Stavangeren» 3. april d. å.:

FRA DIREKTORATET FOR FIENDTLIG EIENDOM

O.r.sakfører Erling Ueland har i et innlegg i «Stavangeren» for 21. mars 1950 polemisert mot de bestemmelser som lov av 22. mars 1946 om fiendtlig eiendom har gitt for behandling av tysk eiendom. Da o.r.sakfører Ueland innlegg på alle punkter gir et misvisende bilde av situasjonen, nevner vi nedenfor noen hovedpunkter for de regler som gjelder for erstatningsoppgjøret med Tyskland.

Tyskerne påførte under krigen Norge og de øvrige allierte land enorme materielle skader. For Norges vedkommende er skadene beregnet til 21 milliarder kroner. Det hersker mellom de allierte fullstendig enighet om at Tyskland er ansvarlig for denne skade.

Etter erfaringene fra forrige verdenskrig om Tysklands manglende evne og vilje til å betale erstatninger, ble de allierte land enige om denne gang selv å ta hva de kunne få uten

å regne med tyskernes medvirkning. Det hele forhold er regulert dels ved interallierte avtaler, dels ved de enkelte lands egne lover.

Erstatningene består av tyske skip, industrielt utstyr (demonteringen) og fiendtlig eiendom i de allierte land. Erstatningene skal fordeles mellom de allierte etter bestemte prosentsatser, for Norges vedkommende henholdsvis 1.3 pst. og 1.9 pst., alt etter erstatningens art.

Imidlertid er det meget av den fiendtlige eiendom i Norge som ikke representerer noen virkelig erstatning. Som eksempel kan nevnes brakker oppført av norske materialer, med norsk arbeidskraft, betalt ved penger hevet i Norges Bank.

Realisasjonen av slik fiendtlig eiendom gir penger til statskassen, men representerer ingen nye verdier for den norske økonomi. I det interallierte erstatningsoppgjør blir det kun regnet med verdier som med rette kan kalles erstatning. Av de ca. 350 millioner kroner som Direktoratet for fiendtlig Eiendom tar inn, vil antakelig høyst 60 millioner kunne ansees som virkelig erstatning.

Også dette beløp går i sin helhet inn i statskassen og intet betales ut av landet til våre allierte og andre, og det selv om beløpet overstiger 1.3 pst. av verdien av den fiendtlige eiendom i alle allierte land.

De regler som er fastsatt i Norge for behandling av fiendtlig eiendom svarer til de bestemmelser som er gitt i de andre allierte land. Tilsvarende regler ble også praktisert etter forrige verdenskrig, idet tyske aktiva i de allierte land dengang som nå ble inndratt og anvendt som krigsskadeerstatning.

O.r.sakfører Ueland kunne, hvis han hadde ønsket, funnet en fullstendig orientering om reglene for erstatningsoppgjøret med Tyskland og behandlingen av fiendtlig eiendom i Norge, i en offentlig stortingsmelding nr. 51 for 1948.

Oslo, i Direktoratet for fiendtlig Eiendom, 31. mars 1950.

Erik T. Poulsen.

Til slutt gjengir vi det svar som o.r.sakfører Ueland har gitt direktoratet. Svaret setter definitivt direktoratet og «rettsoppgjøret» i den rette ramme.

Vår innenrikspolitik —

Forts. fra side 1.

nenfor USA, og hvor man på toppen en plass «i solen».

Når vi er klar over dette forhold, må vi også bli klar over enting til: Det nye Vest-Europa vil ikke bli skapt av sosialistiske planøkonomer. De har hittil etter beste evne søkt å sabotere den vest-europeiske utvikling, og de vil antakelig fortsette med det. Det engelske arbeiderparti har lenge satt bukkeben mot Churchills europeiske idealer. De franske sosial-

pleiet sine særinteresser, høyre sin kapitalisme, bondepartiet sin jordbrukspolitikk, venstre sin thagaardisme og sin målsak og kristelig folkeparti sine religiøse problemer. Skal det fortsette på denne måten, vil den anti-planøkonomiske front etterhvert bli splittet opp i flere og flere undergrupper. Man vil få ett parti for riksmål, ett parti for skipsfart, ett parti for industri, ett parti for vitenskap.

Etterkrigsoppgjøret og folkeretten.

Av overrettssakfører Erling Ueland

I et par innlegg i «Stavangeren» har jeg karakterisert den behandling Direktoratet for fiendtlig eiendom har gitt tyske

har trampet under føttene rettigheter som alle rettsansamfunn anerkjenner.

Stavanger den 22. april 1950

nenfor USA, og hvor man på toppen en plass «i solen».

Når vi er klar over dette forhold, må vi også bli klar over enting til: Det nye Vest-Europa vil ikke bli skapt av sosialistiske planøkonomer. De har hittil etter beste evne søkt å sabotere den vest-europeiske utvikling, og de vil antakelig fortsette med det. Det engelske arbeiderparti har lenge satt bukkeben mot Churchills europeiske idealer. De franske sosialister har ikke villet, og kanskje heller ikke evnet, å vise veien til en forståelse mellom Frankrike og Tyskland. Det måtte en Bidault og en Schumann til å gjøre det, og de står temmelig langt til høyre for sosialistene i farnsk politikk. Vest-Tyskland preges i dag ikke av Schumachers planøkonomier men av Adenauers liberale. En konservativ seir i England er bare et tids spørsmål. I Italia har de liberale makten, i Belgia de kristelig-sosiale konservative. *Det nye Vest-Europa blir ikke sosialistisk.*

Det vest-europeiske sambandsparlament ville antakelig allerede i dag, om det var valgt, ha et anti-planøkonomisk flertall. Og når man ser hvilken vei den politiske vind blåser i Europa, vil man forstå at planøkonomenes innflytelse etter hvert vil bli redusert. Skal Vest-Europa kunne klare seg i det lange løp må også andre idealer enn planøkonomenes settes i høysetet. Man har lenge nok skjovet vinnskipelighet, sparsommelighet, initiativ og vågemot tilbake, forsøkt å trekke et glemselens slør over dem. *Men alt dette må komme igjen.* Ingen kan leve over evne i det lange løp, hverken enkeltpersoner, enkelt nasjon eller verdensdeler, aller minst etter et slikt sløseri som to verdenskriger.

Når vi ser på vår innenrikspolitikk fra en vest-europeisk synsvinkel, vil hele tragedien med den splittede anti-planøkonomiske front straks gå opp for enhver. Det er jo flertall i det norske folk mot planøkonomien. Arbeiderpartiet er i minoritet i det norske folk. Men det har flertall i Stortinget fordi de anti-planøkonomiske partiene ikke har evnet å gjøre felles front mot planøkonomene. De har

folk i Europa. Interneringsleirene, hvor tyskerne ble innesperret etter kapitulasjonen, var milestener for en utrolig lidelsenes vei. Tiden er nå bunn da 80 millioner må protestere mot snakkert om Tysklands krigsskyld. Historien vil sikkert felle en annen dom. Forøvrig kunne ikke Tyskland unngå autoritets- og fjerprinstupet.

Bestemmelsene følger utviklingen med spent oppmerksomhet.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
 sietet sine særinteresser, høyre sin kapitalisme, bondepartiet sin jordbrukspolitikk, venstre sin thagaardisme og sin målsak og kristelig folkeparti sine religiøse problemer. Skal det fortsette på denne måten, vil den anti-planøkonomiske front etter hvert bli splittet opp i flere og flere undergrupper. Man vil få ett parti for riksmål, ett parti for skipsfart, ett parti for industri, ett parti for vitenskap.

Men slik kan det ikke fortsette, aller minst hvis Norge skal bli med i det nye Vest-Europa. Da vil alle disse problemene med ett slag komme i et nytt lys. Man kan beklage at idyllen forsvinner, men den vil gjøre det allikevel. I et vest-europeisk sambandsparlament. Det blir tale om en samlet vest-epopeisk kraftanstrengelse for å heve levestandarden i hele Vest-Europa. Vi vil alle sitte i samme båt, både kullgruvearbeideren i Wales, stålverksarbeideren i Nord-Frankrike og fiskeren i Lofoten.

Vi vil måtte venne oss til den formastelige tanke at vi får et helt nytt økonomisk fedreland, som heter Vest-Europa. Det betyr ikke at vi kommer til å glemme hjembygden Norge. I den amerikanske kongress sitter senatorer og representanter for enkeltstatene, og de forsvare sine hjembygders interesser, *men de gjør det under hensyntaken til hele USA's beste.* En senator fra Nebraska representerer ikke bare Nebraska, — han er også amerikaner. En senator fra Sverige i en europeisk kongress vil ikke bare representere Sverige, — han vil også være europeer.

Vår innenrikspolitikk vil måtte utvikle seg i lys av denne helt nye situasjon. Vi vil måtte lære å tenke på et nytt plan. Det betyr ikke at vi skal reise oss og rope: Skitt i Norge, leve Europa! Men det betyr at vi nå snart må holde opp å reise oss å rope: Skitt i Norge, leve Toten! Det er denne Toten-mentalitet som vil bli nødt til å forsvinne, av hensyn til Norge og av hensyn til vårt gamle, hjemsekte, men skjønne kontinent, arnestedet for den kultur som etter hvert har spredt seg over store deler av verden. Nordmenn har vist at de er istand til å tenke stort. Det gjelder våre skipsredere og våre sjøfolk, det gjelder våre oppdagelsesreisende og våre diktere og kunstnere. Det betyr at vi må finne fram til en syntese mellom alle gode krefter som ikke har latt seg lokke inn på planøkonomiens brede vei, og det betyr at disse gode krefter i samlet flokk må føre vårt land inn i det nye Vest-Europa på så gunstige vilkår som mulig for vårt folk.

Netabene.

store kretser og ikke minst innonen dem som alt har fått føling med Erstatningsdirektoratet og dets metoder.

Selv om vi føler oss overbevist om at herr Bunkholdt allerede har det materiale som han trenger for sin bebudede henvendelse til Justisdepartementet, vil vi sette pris på at lesere med kjennskap til forhold som antas å gi grunn til kritikk overfor direktoratet og dets bostyrere, gir oss en kort, skriftlig fremstilling av saken.

Det er formentlig unødvendig å peke på at vi bare er interessert i opplysninger som er 100 prosent faktisk underbygget. Rykter eller »hørensagen» har ingen interesse.

Statspolitiet —

Fort. fra side 1.

sentant, var å få ved politiets fremmedkontor, som stod under ledelse av daværende politimajor Frøseth.

Man ble så enig om at politikamret skulle ta seg av transportmidlene,

mens Statspolitiet skulle ha jødernes forpleining som hovedoppgave. Røde Kors ble varslet av statspolitiet og ga løfte om, at mat og klær skulle skaffes til veie i størst mulig utstrekning.

Opprinnelig var det meningen

at transporten skulle ta til neste kveld, men utpå formiddagen kom det plutselig beskjed om at den skulle foregå med det såkalte Urlaubtog kl. 13 samme dag. Det ble et helt spetakkel av dette. SD holdt på sitt, mens statspolitiets vedkommende protesterte og sa, at det hadde ansvaret for forpleining og ikke kunne forsvare å sende de stakars mennesker avgårde uten mat og de nødvendige klær. Stemningen begynte å bli amper, men ingen argumenter hjalp. Jødene skulle sendes. Etter det kunnegjorde sjefen for statspolitiet for sine underordnede, at

statspolitiet ikke hadde noen befattning med jødeaksjonen.

Altså ble det Trondheim politikammer som hadde den jobben, bortsett fra at statspolitiet sendte et par utvalgte menn på stasjon for å assisterer Røde Kors. Det viste seg å være et

skade. Etter erfaringene fra forrige verdenskrig om Tysklands manglende evne og vilje til å betale erstatninger, ble de allierte land enige om denne gang selv å ta hva de kunne få uten skade. Men i dag er disse karene patrioter, og fra 9. mai 1945 og utover herjet de og arresterte sine gamle kolleger, så en kan vemmes ved å tenke på det.

Stokke tok sin død av den behandlingen han fikk. Fortvilelsen og gremnelsen ble for stor og tilslutt greide han det ikke mere. For ham ble det ikke noen Kongens fortjenstmedalje eller noen rosende omtale for langt og samvittighetsfullt virke i politiet, — men andre fikk det!

To andre av de eldste politimenn, som i likhet med Stokke måtte gå fra sine stillinger i disse maidagene, greide heller ikke ulykken. Etter tildels lang fengsling og ennå lengere venting på «oppgjøret» er de nå begge døde. Den ene av dem, 60 år gammel, forsøkte seg tilslutt som gruvearbeider på Svalbard en vinter, men dette ble for hårdt for ham og han kom hjem for å dø. —

En britisk røst

NA MA DET VÆRE SLUTT PÅ FORFØLGELSENE

Lord Hankey, som var medlem av det britiske krigskabinett i 1941, har utgitt en bok «Politics Trials and Errors», som har vakt stor oppsikt, men som er lite omtalt i Norge. Vi ga et resymé av boken i nr. 10 og skal her bare gjengi et aktuelt sitat:

«Det er nå gått 4 år siden krigen sluttet, og det er nå på tide å holde opp med rettsaker om politiske forbrytelser og avstraffelse av krigsforbrytere. Det må bli et alminnelig amnesti. Hevnen hører meg til, sier Herren. La det være nok. Det er ikke gjennom frykt og trusler vi kan komme frem til en harmonisk verden, — men gjennom nestekjærlighet.»

Vi adresserer denne uttalelse til justisministeren og hans nidkjære retts-tjenere.

godt trekk, da enkelte av politikamrets folk var så nervøse at de vilde nekte hjelpemannskapet adgang til vognene etter at jødene var ført inn.

Det ble spetakel mellom SD og statspolitiet etter dette, og statspolitiets sjef og «visse andre upålitelige menn» ved avdelingen ble truet med arrest samtidig som SD framhevet de loyale tjenestemenn ved Trondheim politikammer.

På få unntakelser nær reiste Trondhems-jødene mot tilintgjørelsen. De som forberedte de-

Til slutt gjengir vi det svar som o.r.sakfører Ueland har gitt direktoratet. Svaret setter definitivt direktoratet og «rettsopp-gjøret» i den rette ramme.

Etterkrigsoppgjøret og folkeretten.

Av overrettssakfører Erling Ueland

I et par innlegg i «Stavangeren» har jeg karakterisert den behandling Direktoratet for fiendtlig eiendom har gitt tyske statsborgere her i landet som r a n.

Jeg henviste til Menneskerettighetserklæringene, som forbyr å gjøre slik som Direktoratet har gjort.

Direktoratet, som syntes ha noen mindre vesentlige innvendinger mot det første innlegget mitt, har tross min oppfordring ikke forsøkt å avsvække nevnte karakteristikk. Jeg går derfor ut fra at vi er enige på dette punkt.

Den forakt for folkerett og folkerettsavtaler som her blir synt, er ikke noe som Direktoratet er alene om. Våre lovgivningsmyndigheter og domstoler har under rettsoppgjøret inntatt det samme standpunkt. Her har riktignok regelen vært at tyskere og NS-folkene pliktet å overhol-

har trampet under føttene rettigheter som alle retts samfunn anerkjenner.

Stavanger den 22. april 1950. de folkeretten, men denne var derimot ikke bindende for Norge selv. Derfor ble Røde Kors-søstre straffet med lange fengselsstraffer trass i at Genferkonvensjonen fastslår at deres handling var fullt rettmessig og fortjenstfull. Og derfor straffes passive NS-medlemmer, trass i Menneskerettighetenes påbud om tenke- og talefrihet.

Med visse mellomrom dukker rettsoppgjørets spisser frem i forsamlinger eller i pressen og forsikrer at oppgjøret stort sett har vært vellykket og rettfærdig. — De kan gjøre det både fordi de selv og storparten av pressen systematisk fortier de alvorlige innvendinger som er blitt rettet mot oppgjøret.

Disse innvendinger er mange. Men den nordmann som også i ettertiden ønsker å opprettholde et demokratisk rettssamfunn, vil kanskje føle mest nedverdiggende dette at myndighetene med vilje

Instruks

Fra myndighetene, med henblikk på en mulig fremtidig okkupasjon

Vis din forakt for okkupanten, men ikke irriter den fanten.

Bliv på din post så sant du kan det, men skynn deg å forlate landet.

Hjelp til, hold næringslivet oppe, men husk, all virksomhet må stoppe

Følg hver parole, det er viktig, men avgjør selv om den er riktig.

Du får nok vite det med tiden, om ikke før, så sikkert siden.

Følg din instruks til punkt og prikke så blir du frikjent — ellers ikke.
 Ruben.

(I Farmand, 20. mai.)

res arrestasjon, de som samlet dem inn og ledsaget dem på første etappe — altså til Oslo — har for en stor del yndet å kalde seg «gode nordmenn» etter okkupasjonen. Og da får enhver tenke sitt. —

Pro-britisk — pro-norsk

I «Folkehæren» finner vi følgende fra 25. august 1948:

«Med ikke liten stolthet skriver «Verdens Gang»: «Vår utenriksredaktørs kronikk i «Verdens Gang» for en tid siden om «Nordisk uenighet» har vakt stor oppmerksomhet ikke bare i skandinaviske land, men også utenfor Nordens grenser. Flere presseorganer i Storbritannia, bl. a. «Manchester Guardian» har kommentert den. «Economist» kommer også i en artikkel om Norges forsvar inn på denne kronikken og de skriver den probritiske Oslo-avisen «Verdens Gang».

Det var en annen avis som lenge var pro-tysk. Den het «Tidens Tegn». Eittersom alle gode ting er tre må en regne med en tredje runde. — Vi håper den blir Pro-norsk.»

Husk kontingenten

Redaktør Forretningsfører
Arvid B. Arntsen Per Kvendbø

Kontor: Fløyvelen 20, Kristiansund N. Telefon 1330
Abonnementpris kr. 12,— pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Den første etappe

Femårsdagen for avslutningen av den tyske okkupasjon av vårt land 8. mai forløp nesten umerkelig og stille. Den ble minnet av dagspressen i noe av den samme tone som før, men det var ikke klangbund for den lengere, ganske enkelt fordi folk flest er trett og oppgitt og ser fremover i frykt og mistro.

For de tidligere NS-folk var dagen først og fremst en smerteblandet minnedag. De hadde jo sett frem til verdenskrigens og okkupasjonens avslutning med tro på en varigere fred enn sist og med håpet om at nordmennene skulle samles om de nye tiltak, som var mulig gjort ved at NS-folkene hadde varetatt landets administrasjon innad på en så utmerket måte. De ble ikke bare skuffet, de ble utstøtt og er det fremdeles i dag. Riktignok vedtok ødeløstinget 22. juli i fjor visse forandringer i loven om rettoreglene i landssvikloven og disse fikk virkning fra 8. mai i år. Etter denne fikk de, som var dømt til frihetsstraff i 1 år eller mindre og de som var idømt bøter, tilbake stemmeretten og retten til å gjøre tjeneste i rikets forsvar, men det var også alt. Deet er ennå i dag umulig å si hvor mange menneskeskjebner det her dreier seg om, da Domsarkivet nettopp er begynt med gjennomgåelsen på grunn av tekniske forsinkelser, som det heter. For øvrig hauster det jo heller ikke, da det er langt fram til den dagen da stemmeretten kan benyttes — ved kommunevalget høsten 1951. Og hva militærtjenesten angår, er det ikke så mange som hører til den kategori i denne omgang. I alt er det tale om 30-40 tusen politisk dømte, som får stemmeretten tilbake, sies det på kompetent hold.

Men det som her er skjedd, er bare et første nølende skritt frem mot det mål, som vi har satt oss: Hel og full oppreisning for alle politisk dømte etter «Jaktloven», som stortingsmann Moseid betegnende nok har kalt den. Når vi nevner denne fryktløse kjemper for rettsstaten vil vi også gjengi noen ord av det som han sa i ødeløstingets møte 22. juli 1949:

«Her vil jeg advare mot den formelle, jeg vil si, den anstrengte juridiske formal prosedyre, som føres ustanselig fra justisministeren og fra professor Andenæs for å rettferdiggjøre det som er skjedd gjennom dette rettsoppgjør. Det vil adri lykkes å overbevise det norske folk om at dette er rettferdig, men det kan forkludre og ødelegge gjenreisningen i betydelig grad. Det vil adri lykkes å få det norske folk til å erkjenne at dette rettsoppgjør er rettferdig. Personlig har jeg fremholdt det og ser det slik, at det er både et rettsoppgjør og et politisk oppgjør, og det er det som har skapt vanskeugnetene og som har medført så mange ulykker i vårt folk, som burde ha vært unngått.»

..I denne hatetylte tid og i den blinde kamp som føres mot NS-folkene på tross av folkets trettighet og ønske om at det nå må være slutt, er det velgjørende, at det var en mann i Norges storting som vaget å gå mot den autoriserte mening, som er beskyttet av fellesprogrammets spøkelse. Idag er de ti tiere og det vil også lar bli en storingsdebatt om dette stadig tilbakevendende problem, som på langt nær er løst. En slik debatt vil rense luften, selv om den ikke fører til øyeblikkelige resultater. Regjeringens kuppe-kluppepolitikk i dette oppgjør, skal etter de faldne uttalelser å dømme fortsette to the bitter end, koste hva det koste vil, og regjeringspartiet vil bli tuktet til å følge parolen. Riktignok er det sa, at tiere og flere

Finnsnoren, advokat Frank!

Av o.r.saksfører Helge Grønstad.

Det som i mitt relativt lange liv har gjort det uhyggeligste inntrykk på meg, var noe jeg ble vitne til da jeg i 1914 som student deltok i de rettspsykiatriske kursene på Gaustad slunssykeasyl. På avd. D kom vi under vår rundgang inn til en patient som måtte holdes isolert i et helt inventarløst rum. Ganske naken løp han omkring i den uhyggelige og stinkende selle, mens han uten opphold utstøtte voldsomme, uartikulerte hyl. At på til hadde han griset til både seg selv og sine omgivelser på den mest redsomme måte med sin egen avføring.

Det var et syn som fikk det til

Landssvikoppgjøret intet retts spørsmål, men et politisk

Istedentfor å klarlegge hvem som har skyld i okkupasjonen er det blitt drevet klappjakt på syndebukker

Hos oss har det vært drevet systematisk historieforfalskning, sier Scharffenberg

Den 25. mai ble det holdt et møte i Norsk forening for samfunnsforskning.

Magister Herman Tønnesen framla en oversikt over det materiale som er tilveiebragt gjennom en undersøkelse av en del juristers innstilling til rettsoppgjøret.

Blant de som deltok i ordskiftet var også overlege Johan Scharffenberg.

Han uttalte bl. a. at han i sin tid frarådet innføringen av landssvikloven, da våre gamle lover ville være fullt tilstrekkelige. Landssviklovgivningen har den store mangel at den, er bestemt av affekter, mens en lovgivning skal gis i lidenskapsløshet av klare rolige hjerner. Lover skal gis av folk som kan heve seg opp på et olympisk plan. Dessuten er det prinsipielt uriktig at de samme menn som lager love, baketter sitter og dømmer etter dem. Gjennomføringen av dødsstraffen var et skritt tilbake til barbariet, og jeg tror ikke

å gå kalt gjennom hver og en av oss. Selv om formen var et menneskes, var det ikke spor av noe menneskelig igjen i dette vesens holdning og innstilling til omverdenen.

Dette mareritt av et minne steg plutselig fram for meg igjen da jeg mandag den 8. mai leste h.r.advokat Paul Franks artikkel i Morgenbladet, under titelen «En farlig feilvurdering av forbrytelsen landssvik». Da jeg hadde lest den eleverte artikkel, var for mitt indre øye den ulyksalige sinnssyke fra 1914 og høyesterettsadvokaten fra 1950 smeltet sammen til en og samme skikkelse. Så påtrengende var parallelliteten i måten å uttrykke seg på overfor omverdenen og måten å «pynte» seg på, så ensartet var den uhygge og den motbydelighet som de begge nødvendigvis måtte vekke til live.

Advokat Franks artikkel i Morgenbladet er et redselsfullt produkt. Ethvert spor av sann menneskelighet er borte. — En synes en kan se hvordan skribentens ansikt tegner seg mellom de hatefulle linjer — fordreid og Kains-merket, og med kalde, blasse fiskeøyne.

Hittil har biskop Berggrav spilt rollen som den lavestliggende av dem som har gitt sitt besyv med i det såkalte «rettsoppgjør». Advokat Frank har frivillig tunnet å burde stille seg side om side med bispen. I betraktning av tidspunktet er det vel forresten temmelig på det rene at det nå er advokat Frank som har overtatt bunn-posisjonen.

Advokat Franks måte å uttrykke seg på utelukker enhver mulighet for et motlegg på rent saklig basis. Renslige mennesker diskuterer ikke synsmåter som dem det her gjelder, de kan bare fordømme dem. Og det kan de også være rolig for at vi gjør, advokat Frank. Vi fordømmer dem og vi forakter dem. At vi til samme tid synes synd på vesener som bare i formen har bevart evnen til å illudere som verdig til benevnelsen menneskelig, det er en ting for seg.

Finnsnoren, advokat Frank! Ja, misforstå meg ikke. Jeg mener ikke en strikke, men en snor til å dra i, og som har den egenskap at den utløser en lokalt rensende oversvømmelse. Selv om avføringen er av åndelig art, er avisbladene ikke å anbefale. Dra i snoren, advokat Frank. Det

REFLEKSJONER

DA BOBLEN BRAST

og hele subsidiopolitikken kom i søkelyset, fikk man se hvor A-politikken fører hen. Det viste seg snart, at når man så lenge hadde sagt A, så fikk man også finne seg i fortrydelsen med A st. B. Skal man så bedømme resultatet, må man selv sagt erkjenne, at A-partiets folk gjorde det så godt de kunne, men herregud så slett de gjorde det! — Hvorfor skulle vi så beholde den? — Forbitnelsen i arbeidernes rekker begynner å bli høylydt. De forstår nå etterhvert, men forsent i denne omgangen, at de ble lumpet foran stortingsvalget. De ble tutet ørene fulle om velferdsstaten og den velsignede regjeringen med det billige sukkeret, kaffen og margarinene. Nå ebber det ut, her som i andre velferdsstater, som lever av Marshall-nåde. Man kan fristes til å si med den danske forfatter Johannes Hohlenberg: «Det som Europa i øeblikket trenger er at slippe at bive regeret.»

JERNTEPPET HAR GATT

ned på Norges søstgrense mot storebror Russland. Ifølge den nye norsk-russiske grenseoverenskomst må ingen nordmann fotografere russisk territorium eller ha med seg kamera eller våpen nærmere enn 100 m fra grensen. De må heller ikke føre samtaler over grensen. Overtredelse straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder og grensemyndighetene har rett til å beslaglegge kameraer, film, våpen og ammunisjon som i strid med bestemmelsene bæres i grenseområdet. Slik beskytter de avake og uskyldige russere seg og sin fribårne befolkning mot de føle og krigeriske nordmenn, som etter sigende vant verdenskrigen for de allierte, deriblant vennene i Moskva. Bare nå ikke «de gode nordmenn» sprekker av stolthet over slike åtgjerder — for ikke å si piggrådgerder.

Uretten skal gjøres god igjen.

I anledning 5-årsdagen for «rettsoppgjøret» skriver «Opland Arbeiderblad» bl. a.:

At oppryddingen og hensikten og viljen var god er det ingen grunn til å tvile på, at det ble gjort feil kan ikke benektes, noe annet kunne vel heller ikke ventes i den tilstand som da rådet. Ingen er mer beredt til å innrømme det enn de som ville ha et rettsoppgjør.

SA VAR DET LITT OM KNISERENS NYE KLÆR

det lovpriste demokratiet. Den tidligere danske finansminister, Thorvald Kristensen, tillot seg forleden i Folketinget å komme med visse prinsipielle betraktninger, som ikke falt i god jord hos alle dem, som til daglig taler for høylydt om demokratiet, som det fullkomne styresett. Han sa bl. a.: Man har oppstillet et ideal som ikke svarer til virkelig demokrati — en blokk som går etter en anor så man alltid vet hva de alle mener, når man har hørt en av dem.

Hvis det blir slik, at partier blir til ensrettede blokker, må det være noe galt med demokratiet.

Slik kan det være i Danmark, men hvorledes er det i vårt demokratiske Norge? Vi som har opplevet ensrettetheten i rettsoppgjøret, har ingen illusioner i den henseende. Følgesprøgrammet, som A-partiet nærret forfengelige og uerfarne borgerlige politikere opp i, var ensrettetethetens triumf. Det var som om det ene ensrettede system skulle avløse det annet — bare navnet skiller. Alle som har øyne, må kunne se dette. —

TID OM ANNEN

duker det opp visse opplysninger, som kan foranledige refleksjoner. «Daily Express» vitenskapelige medarbeider beskjefstiger seg med den mulige giftgasskrigen og forteller at USA for tiden legger stor vekt på giftgassforskningen. De er kommet til det resultat, at de nye nerve-gassarter — ekstra kraftige kemikalier, som ble oppfunnet av tyskerne før og under krigen, men som aldri ble brukt — står tilbake for atombomben bare når det gjelder om å skremme fra angrep. Det er her tale om «Super-Sarin», som skal være tusen ganger så sterk som sennepsgassen. Altså, den brutale boche hadde dette farlige våpen, men brukte det ikke. Han foretrakk de blanke våpen. Kanskje han ikke var så allerverst heller, når krigspropagandamalingen etterhvert sletes av. —

DEN RØDE DOMPROST,

dr. Hewlett Johnson fra Canterbury, er på verdensomseiling. I et telegram fra Singapore fortelles det, at han har hatt viderverdigheter på sin reise. Amerikarene ville ikke la ham passere gjennom «gullteppet», forteller han, og han måtte ta en stor omvei.

Ja, han kan nok beklage seg, men hvorfor reiste han ikke over Moskva, vil man kanskje spørre. På det har han ikke gitt noe svar, men enhver kan jo tenke sitt. Forøvrig har hverken jernteppe- eller gullteppe-mennene

... I denne hatefylte tid og i den blinde kamp som føres mot NS-folkene på tross av folkets tretthet og ønske om at det nå må være slutt, er det veigjørende, at det var en mann i Norges storting som vaget å gå mot den autoriserte mening, som er beskyttet av fellesprogrammets spøkelse. Idag er de ti flere og det vil også i år bli en storingsdebatt om dette stadig tilbakevendende problem, som på langt nær er løst. En slik debatt vil rense luften, selv om den ikke fører til øyeblikkelige resultater. Regjeringens kuppe-kuppepolitikk i dette oppgjør, skal etter de faldne uttalelser å dømme fortsette to the bitter end, koste hva det koste vil, og regjeringspartiet vil bli tuktet til å følge parolen. Riktignok er det så, at flere og flere av de politisk dømte løslates etter benadning, men det er så altfor mange igjen bak fengslens murer, hensiktsløst og formålsløst, men ubarmhjertig. Derfor må vårt arbeide fortsette med det mål å få alle de politisk dømte fri og for den æresoppreising i tultit mon som er uomgjengelig nødvendig, hvis det skal bli fred her i landet. Forbundet for Sosial Oppreising er det organ, som arbeider for disse mål, og vi ber alle, — ikke bare dem, som på en eller annen måte er blitt rammet av skredet, men også de mange som ser at det bærer galt i vei — om å slutte seg til vår sak. Vi vil et enig folk, vi vil et folk som har evne til å bygge og trygge landet. Vi er hundrede tusener i dag som står uvirksomme og lever bare for dagens utkomme. Har landet råd til å se på dette, og vil folket i lengden finne seg i dette for at en hevn skal kunne bli fullbyrdet av dem, som bærer den største skyld for ulykken?

Slutt med «rettsoppgjøret» og gi gidslene fri!

«Opland Arbeiderblad» skrev bl. a. mai følgende:

Det er neppe feil å tro at de fleste nå, fem år etter, helst så at hele rettsoppgjøret kunne vært skværet opp og at de som framleis soner straff ble sluppet ut. D.v.s. med unntak av de verste bøddelknektene og angiverne. Men også denne gode hensikten og viljen til en tilbakevending til sunnere og mer normale tilstander i vår rettspleie er forpurret og ødelagt av kverulanter og sjelmedlidende retthavere. Intet skal læres og intet skal glemmes. I stedet for å holde kjeft og være glad til er det en klikk av tidligere NS-folk som stadig holder gryta i kok med sine evindelige klager om dårlig behandling og miskjente edle motiver. Denne typen av tidligere nazister har minst krav på sympati. Det de i virkeligheten driver er agitasjon for en nynazisme og det som oppnås er å vanskeliggjøre stillingen for de av sine tidligere meningsfeller som enda ikke er sluppet fri.

Vi er helt enig i at det norske folk i dag praktisk talt samstemmig en-

sker at rettsoppgjøret skal slutte. Den eneste innvending mot dette måtte være at dermed vil et forholdsvis stort antall virkelige forbrytere som inntil i dag har vært godt skjult innen hjemmefront og isfront, gå fri straff. Der skjuler seg antakelig ca. 1000 Abwehragenter, noen hundre forbryterske sabotører, tyver og mordere. Men dette skal jo f. eks. forties og er en del av humbugen i «rettsoppgjøret». Derfor har makthaverne ulovlig brutt det eldgamle rettsprinsipp om like straffer for like gjerninger, uten persons anseelse.

På tross av det rettsvilk hjemmefronten har satt i sving, vil de gode gamle rettsregler atter komme til heder og verdighet i landet etter hvert som den oppvoksende ungdom kommer til å gjøre seg gjeldende.

Vi tror på ungdommen og framtiden.

Krisejus og kriseadvokater har sett sin beste tid her i landet. Og historiens fordømmende dom henger over deres uryddige hoder. De har fått nok av de fra Bibel-boken bekjente selvpenger.

Når «Opland Arbeiderblad» er klar

Landssvikoppgjøret har den store mangel at den, er bestemt av affekter, mens en lovgivning skal gis i lidenskapsløshet av klare rolige hjerner. Lovet skal gis av folk som kan heve seg opp på et olympisk plan. Dessuten er det prinsipielt uriktig at de samme menn som lager love, baketter sitter og dømmer etter dem. Gjennomføringen av dødsstraffen var et skritt tilbake til barbariet, og jeg tror ikke på at den kan føre til noe positivt, sa Scharffenberg. — Landssvikoppgjøret har ikke bare vært et rettsspørsmål, det har også vært et politisk spørsmål. Og det er ikke umulig at noe av den aggressivitet som har gjort seg gjeldende i oppgjøret med landssvikene bunnar i en bevisst eller ubevisst trang til å finne syndebuger, istedenfor ved en vederheftig forskning å klarlegge hvem som har den egentlige skyld for okkupasjonen. Men hos oss har det jo vært drevet en systematisk historieforskning, sluttet overlege Scharffenberg.

over at folkets mening er snudd, burde de overveie hva som kan være årsak til dette. Det kan ikke være en frukt av arbeiderpressens 5-årige arbeide. De har forsvart alt som folket i dag mener er galskap og bør ta slutt.

Bladet er nok klar over dette, og at det er vi som har vært i opposisjon som nå seirer. Men istedet for å innrømme et nederlag velger bladet frekt å slynge ut at vi burde «holde kjeft og være glad til». Dette er altså gode råd og god tone! Av hensyn til de som sitter inne og alle som lider urett, kan vi ikke følge dette råd. Vi forlanger først og fremst at alle politiske fanger skal slippes fri. Men på dette punkt kommer «Opland Arbeiderblad» ufrivillig til å røpe sannheten.

Makthaverne er misfornøyd med opposisjonen mot rettsoppgjøret, mener bladet, og dette skulle gå ut over de som enda sitter i fangenskap. Logikken er kynisk og i sin brutale åpenhet forskrekkende.

Etter bladets framstilling er altså de politiske fanger intet annet enn makthavernes politiske gidsler. Og ved hjelp av disse gidsler vil man altså søke å dempe kritikken mot «rettsoppgjøret».

Vi takker «Opland Arbeiderblad» for denne uhyggelige opplysning.

bevart evnen til å illudere som verdig til benevnelsen menneskelig, det er en ting for seg. Finn Dem en snor, advokat Frank! Ja, misforstå meg ikke. Jeg mener ikke en strikke, men en snor til å dra i, og som har den egenskap at den utløser en lokalt rensende oversvømmelse. Selv om avføringen er av åndelig art, er avisoppgjøret ikke å anbefale. Dra i snoren, advokat Frank. Det vil være det rensligste og det mest hensynfulle overfor Deres omgivelser.

Helge Grønstad.

Siviles forhold under okkupasjonen

Norges Forsvarsforening
henvender seg til regjeringen

Behovet for bestemmelser for sivile under okkupasjon føles sikkert sterkt hos alle som i disse dager tenker på situasjonen for ti år siden og på hvor uforberedt man var den gang. På dette område må det vel sies at vi også i dag er uforberedt.

Forsvarskommisjonen har da også i sin innstilling foreslått at det utarbeides planer og bestemmelser for disse forhold. Men etter hva kommisjonen anfører må man regne med at arbeidet vil kreve lang tid. Norges Forsvarsforening har derfor nylig skrevet til regjeringen og har framholdt at arbeidet med å få i stand slike bestemmelser m.v. kan og må settes i gang snarest mulig idet man bærer seg på gjeldende folkerettslige bestemmelser og alment kjente erfaringer fra okkupasjonstiden. Foreningens framholder også at bestemmelser som nevnt må anses for helt nødvendige, uavhengig av hvilket resultat forsvarskommisjonens innstilling forøvrig måtte bringe. Norges forsvarsforening har derfor henstilt inntrengende til regjeringen at arbeidet med disse spørsmål tas opp snarest uten å avvende behandlingen av forsvarskommisjonens innstilling og at det i arbeidet settes inn tilstrekkelig med kyndige folk til at et resultat kan foreligge snarest mulig.

Ovenstående har vi fra dgaspressen. Det er et svar på våre gjentatte anmodninger om at det også må tas hensyn til sivilbefolkningen, når det skal tales om vårt krigsberedskap. Vi må få klare linjer. De som forrige

God igjen!

I anledning 5-årsdagen for «rettsoppgjøret» skriver «Opland Arbeiderblad» bl. a.:

At oppryddingen og hensikten og viljen var god er det ingen grunn til å tvile på, at det ble gjort feil kan ikke benektes, noe annet kunne vel heller ikke ventes i den tilstand som da rådet. Ingen er mer beredt til å innrømme det enn de som ville ha et rettferdig oppgjør.

De som i 1945 ville ha et lovlig og rettferdig oppgjør sa ifra allerede den gang, men de ble ikke hørt. De som ledet oppgjøret utover landet opererte etter en på forhånd tilrettelagt plan. Det hadde karakteren av en storstilt sammensvergelse hvis fornemste mål var å erobre all makt på de sammensvornes hender. Det lyktes ikke helt. Men embeter og stillinger i stat, fylker og kommuner ble stort sett erobret og fordelt mellom «vennene». Det var målet for de hemmelige hviskeklubber vi lærte å kjenne i okkupasjonstidens siste uker. Opplyste og godt skolerte folk benyttet alle midler for å erobre de stillinger de ønsket seg — og lot seg utnevne og ansette uten blygsel. At slikt har noe med «god vilje» og «god hensikt» å gjøre er å misbruke språket. Det var og er renvasket egoisme, og i mange tilfeller ble lagt for dagen et ond-sinnet og forbrytersk sinnelag. Men det er selvsagt godt at det nå blir innrømmet at det ble «gjort feil».

Det står imidlertid igjen å gjøre uretten god. Og her er storting og regjering de ansvarlige og de som plikter å sørge for at det blir øvet rettferdighet mot alle landets borgere.

Vi venter.

gang henholdt seg til Haageroverenskomsten og søkte sakkyndig bistand til dens fortolkning, er blitt hårdelig straffet — når de vel å merke ikke var medlemmer av LO eller satt høyt på strå. Men dette lar vi oss ikke by en gang til av rømte regjeringer og deres haleheng. Nå må det bli klare linjer og da må vi først og fremst få på det rene om Haagerkonvensjonen fremdeles eksisterer og om det skal bli likhet for loven.

Vi slutter oss derfor til Norges forsvarsforenings henvendelse til regjeringen, selvom vi har liten tiltro til dens evne og vilje til å handle raskt når det gjelder sivilbefolkningen. —

er på verdensomseiling. I et telegram fra Singapore fortelles det, at han har hatt vidervedigheter på sin reise. Amerikarene ville ikke la ham passere gjennom «gulleppet», forteller han, og han måtte ta en stor omvei.

Ja, han kan nok beklage seg, men hvorfor reiste han ikke over Moskva, vil man kanskje spørre. På det har han ikke gitt noe svar, men enhver kan jo tenke sitt. Forøvrig har hverken jernteppe- eller gulleppemennene noe å skulle ha sagt. Hele deres isolasjonspolitikk strider mot menneskerettene og mot den så altfor flotte parole om at verden er en. Tross de fantastiske oppfinnelser på samferdselsmidlenes område, som burde bety en hel omstilling i livssynet, er verden blitt mer og mer grensebetonet, og den som har øyne å se med, må bli klar over at vi nærmer oss en katastrofe. Den behøver ikke å bety krig i gammel forstand, men kanskje noe verre. Isolasjonismen er veien tilbake til urstadiet, hvor alles hånd er vendt mot alle, slik som vi her i landet føler det under den politiske forfølgelse som ble igangsatt av utenforliggende og ukontrollbare krefter, men som er ført videre av den regjering som tok arven opp og som driver spillet videre etter de beste anti-nasjonale krefter. —

GAMLE J. P. MORGANS

praktfulle slott på Long Island utenfor New York er blitt liet av den russiske FN-delegasjons sekretær, A. Morosov, som skal benytte det til sommerbolig. Slottet har stått tomt i mange år, fordi ingen har hatt råd til å betale den høye leie, som forlanges. — Kom så å si, at proletarene ikke forstår å innrette seg. De har jo hele det arbeidende folk å ta av, og mot det blir selv Morgan bare en smågutt. Slik går det når den såkalte sosiale utjevning har fått virke tilstrekkelig lenge. Sporene skremmer!

DEN DANSKE STATSMINISTER HANS HEDTOFT

er en mann med humør. Han har opprettet et spesielt utmerkelsestegn, røde bukkeseler, som han tildeler de særlig fortjente. Hittil har utenriksminister Gustav Rasmussen og kontorsjef i utenriksdepartementets pressekontor, Sigvald Kristensen, fått dem som privilegium.

Vi anbefaler statsminister Gerhardsen å gjøre det samme og begynne med å tildele justisministeren dem, så han kan ha en daglig påminnelse om de politiske ofre for hans hevn.

Hitler ville ha foretrukket —

(Forts. fra side 1),

den mye mer oppskakende nyhet at tyske stridskrefter holdt på å gå i land på en rekke steder langs den norske kyst, og hadde også marsjert inn i Danmark. Før dagen var slutt ble det klart at tyskerne hadde hærtatt Norges hovedstad, Oslo, og alle større havnebyer, Narvik innbefattet. Hver eneste av deres samtidige angrep til sjøs hadde vært utført med hell.

Det er besnærende å skissere begivenhetenes rekkefølge bak scenene på begge sider — skjønt det er tragisk og forferdende å se hvordan voldsomt angrepslystne statsmenn innvirker på hverandre og fremkaller uunngeelige utbrudd som bringer ødeleggelse over masser av fredelige og sindige folk.

DET FØRSTE KLARE SKRITT

var på alliert side, da Winston Churchill (som det står i hans Memoirer) påtvang regjeringen planen om å legge ut miner i «norske territorialfarvann», og således «stoppe den norske transport av svensk jernmalm fra Narvik» til Tyskland. Han beviste at et sådant skritt ville være av «største viktighet for å skade fiendens krigsindustri».

CHURCHILLS ENSOMME STEMME

Det britiske utenriksdepartementet forsøkte imidlertid å gjøre en tilbakeholdende innflytelse gjeldende, og klarla for regjeringen innvendingene mot krenkelsen av Norges nøytralitet. Churchill som dengang var First Lord of Admiralty, fastslår bedrøvet: «Argumentene om nøytraliteten var sterke, og jeg kunne ikke gjøre meg gjeldende (ell. få overhånd). Jeg fortsatte å forfekte mitt standpunkt med alle midler og ved alle anledninger». Det ble et diskusjonsobjekt i stadig større kretser, og argumenter til dets fordel ble endog drøftet i pressen. Dette var nettopp veien til å vekke angst i Tyskland, og til motforholdsregler.

På tysk side hendte det første av betydning slik som det fremgikk i de erobrede opptegnelser, tidlig i oktober måned, da stor-

(qualms) ved en krenkelse av Norges nøytralitet. Trass i Churchills mektige tale holdt de seg tilbake fra en godkjennelse av en øyeblikkelig gjennomføring av hans projekt. — Men de bemyndiget generalstaben til å «planlegge en landsetting av en styrke i Narvik» — endepunktet av jernbanen som fører til jernmalmleiene ved Gällivare i Sverige — og derfra til Finland. Mens hjelp til Finland var det synlige formål for en sådan ekspedisjon, ville det egentlige formål som lå under, bli herredømmet over de svenske jernmalmleier.

Den 15. januar sendte general Gamelin, den franske øverstkommanderende, en note til statsminister Daladier om nødvendigheten av å skape en ny krigsskueplass i Skandinavia, og i den var det alt for mange åpne antydninger om en alliert aksjon.

Den 27. januar ble Hitler foranlediget til å gi ordre til sine militære rådgivere om å forberede omfattende planer til en invasjon i Norge, hvis det var nødvendig. Spesialstaben som ble dannet for dette formålet, trådte sammen første gang 5. februar.

Den dag møttes det allierte øverste krigsråd i Paris og Chamberlain tok Churchill med. På dette møte ble det vedtatt planer om å holde to britiske divisjoner og en litt mindre fransk kontingent beredt som «en hjelp til Finland». Men den britiske statsminister understreket vanskelighetene med en landgang ved Petsamo, og fordelene ved en landgang ved Narvik — spesielt «for å få kontroll over Gällivare malmfelt». De britiske argumenter seiret, og det ble ordnet slik at styrken skulle seile tidlig i mars.

EN SKJEBNESVANGER BEGIVENHET INNTRAFF

den 16. februar. Et tysk skip «Altmark», som førte med seg britiske krigsfanger tilbake fra Spratlanteren, ble jaget av vare destroyere og søkte tilflukt i en norsk fjord. Churchill sendte en direkte ordre til kap-

BESTILLINGER PA:

Overrettssakfører O. Lindheims bok:

Rettsoppgjøret og gjenreisingsprogram

kan sendes til Forbundet for Sosial Oppreisning. Pris kr. 3,50. Inntekten tilfaller Forbundet.

HROAR HOVDEN skriver til forfatteren:

«Et pionerarbeid, en klar, konsis og positiv bok, som hører hjemme i bokhylla hos enhver som er rammet av «rettsoppgjøret» og er interessert i den litteratur som har vært skrevet og skrives om dette».

til lyd for at «Altmark»-affæren skulle brukes som påskudd for den «øyeblikkelige bemektigelse» av de norske havner «ved å slå plutselig til». Daladier argumenterte: «Det vil bli desto lettere å rettferdiggjøre det overfor verdensopinionen, jo hurtigere operasjonen gjennomføres, og jo bedre vår propaganda er i stand til å utnytte erindringer om Norges forviklinger i tilfellet «Altmark» nylig. (Daladier's måte å snakke på var bemerkelsesverdigg lik Hitlers på den andre siden.)

PA MØTET AV KRIGSKABINETTET

den 8. mars gav Churchill en dristig utredning om landsetting av styrker ved Narvik og å kaste en avdeling troppe-er iland øyeblikkelig — etter prinsippet «å vise sin styrke for å unngå å måtte bruke den». På et følgende møte, den 12., besluttet kabinettet å få nytt liv i planene til en landgang ved Trondheim—Stavanger og Bergen, og likeså vel som ved Narvik.

Det er vanskelig å forstå hvordan britiske og den franske regjering var dristig nok til å ta planleggelsen og gjennomføringen av angrepet på Norge med iblant anklagene i Nyrnberg-prosessen — fordi i dette tilfelle i hvert fall, var de langt fra å ha et rent rulleblad.

Planene ble veltet over ente ved Finnlands militære sammenbrudd og kapitulasjon overfor Russland den 13. mars, som berøvet de allierte deres primære påskudd for å gå inn i Norge. Som første reaksjon på denne kalde dusj ble to divisjoner som hadde vært bestemt for styrken til Norge, sendt til Frankrike, det som svarte til en divisjon, forble disponibelt.

En annen konsekvens var at Daladier måtte gå av og ble erstattet med Reynard som kom til makten som følge av det pluts-

sentret i havnene som lå nærmest Norge.

STARTEN AV DEN NORSKE OPERASJON

ble utsatt i 3 dager, til den 8. Denne ytterligere forsinkelse viste seg å være skjebnesvanger for dets utsikter til suksess. Den satte tyskerne istand til å komme inn i Norge akkurat foran de allierte.

I de mørke morgentimer den 9. april ankom fortroppene av de tyske styrker, for det meste i krigsskip, til hovedhavnene i Norge, fra Oslo helt opp til Narvik, og tok dem med liten vanskelighet. Deres kommandanter meddelte de lokale myndigheter at de var kommet for å ta Norge under tysk beskyttelse mot en alliert invasjon som var forestående — en påstand som den allierte talsmann prompte benektet og fortsatte med å benekte.

Etter å ha gjennomgått begivenhetene til lands og til sjøs, skriver Liddel Hart videre:

Det viste seg fremdeles å være en sjanse til å bevare den midterste del av Norge, hvis de 2 lange fjellveger som går fra Oslo nordover ble holdt fast, og den lille tyske styrke i Trondheim ble hurtig overmannet. — Britiske anstregelser ble så gjort til dette formål. En uke etter det tyske kup, ble det foretatt britiske landganger nord og sør for Trondheim, i Namsos og Andalsnes, som en innledning til det direkte hovedangrepet på Trondheim.

MEN EN MERKELIG KJEDE AV UHELL

fulgte etter vedtaket. General Hotblack, en dyktig soldat med moderne ideer, ble utpekt til kommandant, men etter at han hadde fått ordren om sin oppgave, forlot han Admiralitetet ved midnatt, for å gå tilbake til sin klubb, og noen timer senere ble han funnet bevisstløs på trappen hos hertugen av

Forbundet for Sosial Oppreisning

HOVEDKONTORET (sekretariatet):

Postadresse: Forbundet, Kierschowsgt. 5 I, Oslo.
Oslo 37.76.96
Telefon:
Adkomst: Buss eller trikk til Sagene kirke.
Kassedager: Alle yrkedager, unntatt mandag og lørdag.
Konferansedager: Mandag, onsdag og fredag. (Andre dager bare etter forhåndsavtale). Ekspedisjonstid 10—15.

Formannen treffes på kontoret hver fredag.

RETTSKONTORET:

Postadresse: Rettskontoret, Skippergata 44, 3. etasje Oslo.
Oslo 41.63.03
Telefon:
Ekspedisjonstid: 10—15. Lørdag 10—14.

FORMANNEN:

Kaptein Hroar Hovden, Kapp, Toten.
Kapp 470.

Restopplaget

av bladet «Skolenytt» i bokform, under tittelen «Det frie ord i en fri presse», leveres nå omgående portofritt for kr. 3.—, gjerne i frimerker.

«Skolenytt» var forløperen for «8. Mai» og ble redigert i dette blads ånd, av redaktør Vikdal.

Boken inneholder den sveitsiske rettslærde, professor v. Waldkirch's konklusjon på betenkningen om anvendelsen av landssvikanordningen, det sensasjonelle kapitulasjonsdokument og m. m. «8. MAI» — Kristiansund N.

Enepike

får fra juni mnd. eller senere plass i liten Oslo-familie (3 voksne). Helt moderne leilighet, enkelt og greit stell. Bill. med nærmere oppl. til bladets eksp. mkr. «Oslo nr. 230».

Hotellbetjening.

Vi søker for sommersesongen 15. juni til 15. sept. kokke spise-saljonsfru, kjøkkenhjelp, stuepike, oppvaskpike og en i vaskeriet. Passer best for folk som setter pris på tjelet og en vakker natur.

TUDDAL HØIFJELLSHOTELL, Telomark

H. Wilsgård

Båtsfjord
Skipsmegler — fiskeprodukter
Telefon nr. 69

Kongsberg-gjengen

Gårdsbruk kjøpes

Større eller mindre gård kjøpes. Henv.

Eiendomsmegler
Ernst O. Asmann
Postboks 4007, Oslo.

Gård til leie.

På Sørlandet er en liten gård til leie. For 2 km og best un-

bedrøvet: «Argumentene om nøytraliteten var sterke, og jeg kunne ikke gjøre meg gjeldende (ell. få overhånd). Jeg fortsatte å forfekte mitt standpunkt med alle midler og ved alle anledninger». Det ble et diskusjonsobjekt i stadig større kretser, og argumenter til dets fordel ble endog drøftet i pressen. Dette var nettopp veien til å vekke angst i Tyskland, og til motforholdsregler.

På tysk side hendte det første av betydning slik som det fremgikk i de erobrede optegnelser, tidlig i oktober måned, da storadmiral Raeder uttrykte sin frykt for at nordmennene ville åpne sine havner for britene, og framla for Hitler hva for strategiske ulemper en britisk okkupasjon kunne medføre. Han pekte også på at det ville være fordelaktig for den tyske u-båtkrig å «få støttepunkter på den norske kyst, f. eks. i Trondheim, ved hjelp av press fra Russland. Mc. Hitler skjøv forslaget til side. — Hans tanker var konsentrert om planer til et angrep i vest for å tvinge Frankrike til å slutte fred, og han ønsket ikke å bli trukket inn i noen uvedkommende operasjoner eller spredning av resursene.

En ny og meget sterkere tilskynnelse

for begge parter oppstod som følge av den russiske invasjon i Finland i slutten av november (1939). Det russiske angrep framkalte sterk rørelse av avsky i Storbritannia og et brennende ønske om å hjelpe Finland med å yte motstand. På samme tid så Churchill i dette en ny mulighet for et støt mot Tysklands flanker, under påskudd av å hjelpe Finland. I sin egen beretning sier han: «Jeg ønsket denne nye og gunstige bris velkommen som et middel til å oppnå en større strategisk fordel ved å sette en stopper for de livsviktige jernmalmsforsyninger til Tyskland».

I en note av 16. desember stilte han opp alle sine argumenter for ved dette skritt som han beskrev som «en større offensivoperasjon». Han forstod at en sannsynligvis drev tyskerne til en invasjon i Skandinavia, men han hevdet: «Vi har mer å vinne enn å tape ved et tysk angrep på Norge og Sverige».

De fleste i regjeringen hadde imidlertid fremdeles skruper

en landgang ved Narvik — spesielt «for å få kontroll over Gullivare malmfelt». De britiske argumenter seiret, og det ble ordnet slik at styrken skulle seile tidlig i mars.

EN SKJEBNESVANGER BEGIVENHET INNTRAFF

den 16. februar. Et tysk skip «Altmark», som førte med seg britiske krigsfanger tilbake fra Spratlanteren, ble jaget av varre destroyere og søkte tilflukt i en norsk fjord. Churchill sendte en direkte ordre til kaptein Vian på H. M. S. «Cossack» til å støte fram i norske farvann, entre «Altmark» og befri fangene. To norske kanonbåter var på skueplassen, men de ble skremt, og den der på følgende protest fra den norske regjering, i anledning av at man hadde trengt inn i deres farvann, ble avvist.

Hitler på den andre siden betraktet protesten bare som en gestus for å narre ham, og var overbevist om at den norske regjering var Englands villige medskyldige. I følge de tyske admiraler ble «Altmark» atter en avgjørende for å stemme Hitler for en invasjon i Norge. Det var gnisten i krutttonna.

Den 1. mars gav Hitler sine direktiver for invasjonen. Men enda var det ikke definitivt besluttet å slå til. Optegnelsene av Raeders samtaler med Hitler viser, at han fremdeles plagedes av sin overbevisning om at «opprettholdelsen av Norges nøytralitet, er det beste» for Tyskland, og på den annen side av sin frykt for en truende britiske landgang der.

OPPFANGET KRINGKASTINGSBUDSKAP

Den første uke ble angsten på tysk side mer febrilsk. Den 13. ble det meldt at britiske ubåter ble trukket sammen ved sydkysten av Norge, den 14. oppfanget tyskerne en radiomelding hvorved allierte transport ble beordret til å holde seg klar til avreisen, den 15. kom tallrike franske offiserer til Bergen. Tyskerne hadde følelse av at man sikkert kom dem i forkjøpet, da deres egne ekspedisjonstropper ennå ikke var ferdige.

HVORDAN GIKK DET EGENTLIG FOR SEG PÅ ALLIERT SIDE?

Den 21. februar slo Daladier

Planene ble veltet over ende ved Finlands militære sammenbrudd og kapitulasjon overfor Russland den 13. mars, som berøvet de allierte deres primære påskudd for å gå inn i Norge. Som første reaksjon på denne hadde vært bestemt for styrken til Norge, sendt til Frankrike, det som svarte til en divisjon, forble disponibelt.

En annen konsekvens var at Daladier måtte gå av og ble erstattet med Reynard som kom til makten som følge av det plutselige krav om en mer offensiv politikk og hurtigere handling. — Reynard reiste til London for å møte det øverste krigsråd den 28. mars, bestemt på å gå inn for en øyeblikkelig gjennomføring av det norske prosjekt. den 4. for å gjøre nye anstren-

CHAMBERLAIN BLE VANSKELIG

Men der behøvdtes ikke noe press nå, fordi som Churchill har fortalt, Chamberlain var blitt «meget tilbøyelig til en aggressiv aksjon av en eller annen art på denne skueplassen». Idet han åpnet rådmøtet argumenterte han ikke bare sterkt for en aksjon i Norge, men anbefalte også sterkt vedtaket av Churchills annet yndlingsprosjekt, å slippe en uavbrutt strøm av miner fra luften ned i Rhinen og andre elver i Tyskland.

Det ble bestemt at mineleggningen av norske farvann skulle bli gjennomført 5. april, og han kom tilbake til landsettingen av tropper ved Narvik—Trondheim—Bergen og Stavanger. Den første troppekontingent skulle reise til Narvik den 8. Men da oppstod en ny utsettelse: Den franske krigskomite ville ikke gå med på å slippe ned miner i Rhinen, fordi det ville medføre tyske repressalier «som ville falle tilbake på Frankrike». Chamberlain fikk imidlertid ordnet det således at Churchill reiste over til Paris den 4. for å gjøre nye anstrebninger — som ikke førte fram — for å overtale franskmennene til å godta hans plan med Rhinen.

Det betydde en kort utsettelse av «Wilfred», den norske plan. Det er merkelig at Churchill innvilget i dette for dagen i forvegen var der under møtet i krigsrådet blitt lagt fram rapporter fra krigsdepartementet og utenriksdepartementet, hvor det stod at store mengder av tyske skip med tropper ombord var kon-

salngang, i Namsos og Andalsnes, som en innledning til det direkte hovedangrepet på Trondheim.

MEN EN MERKELIG KJEDE AV UHELL

fulgte etter vedtaket. General Hotblack, en dyktig soldat med moderne ideer, ble utpekt til kommandant, men etter at han hadde fått ordren om sin oppgave, forlot han Admiralitetet ved midnatt, for å gå tilbake til sin klubb, og noen timer senere ble han funnet bevisstløs på trappen hos hertugen av York, idet han tilsynelatende har fått et plutselig anfall. En etterfølger ble utpekt, og han reiste neste dag med fly til Scapa, men flyet styrtet plutselig ned da det fløy rundt flyplassen der.

Imidlertid skjedde der en plutselig forandring med generalstabens og admiralitetets synsmate. Den 17. hadde de godkjent Trondheimplanen, men den neste dag svingte den over til det motsatte. De anbefalte nå istedet at de landsatte tropper i Namsos og Andalsnes skulle forsterkes og utvikles til en knipetang mot Trondheim. På papiret så utsiktene bra ut, for der var mindre enn 2000 mann tyskere i dette område, hvorimot de allierte landsatte 13 000. Men avstanden som skulle dekkes, var stor, snøen gjorde operasjonen vanskelig, og det viste seg at de allierte tropper var meget mindre i stand til å overvinne vanskelighetene. Framstøtet fra Andalsnes — istedenfor å greie å svinge nordover mot Trondheim, ble snart til en defensiv aksjon mot tyske tropper som støtte fra Oslo opp gjennom Gudbrandsdalen og teiet de norske til side.

EN GENERALS YTTERSTE FORSIKTIGHET

De de allierte tropper ble ille medtatt som følge av luftangrepene, og selv manglet hjelp fra luftvåpenet, anbefalte de lokale kommanderende evakuering. — Gjeninnskipningen av de 2 styrker var ferdig 1. og 2. mai — og man overlot således konerollen både over Sør-Norge og den midterste del av Norge til tyskerne.

De allierte konsentrerte seg nå om å vinne Narvik, men general Macesy's ytterste forsiktighet hindret et hvert raskt angrep — til tross for inntrengende henstillinger fra admiral Lord Cork, som var stillet i spissen for de

salngang, i Namsos og Andalsnes, som en innledning til det direkte hovedangrepet på Trondheim.

TUDDAL HØIFJELLSHOTELL, Telemark

Gårdsbruk kjøpes

Større eller mindre gård kjøpes. Henv.

Eiendomsmegler
Ernst O. Asmann
Postboks 4007, Oslo.

Gård til leie.

På Sørlandet er en liten gård til leie. Før 3 kyr og hest, innl. elektr. lys, redsk. og en liten buskap kan følge med. En som er vant med skogsarbeide kan rekne med greie vilkår. Bill. mrk. «V. Agder nr. 229».

Hushjelp

helst yngre, med godt humør får plass på Toten gard straks eller senere. Henv.

Paul Sukkestad,
Lena, Ø. Toten, telefon nr. 29 a.

Bekjentskap.

Ung bondegutt, tidl. N.S. ønsker å bli kjent med ei kjekk og grei jente, 25—30 år. Bill. mrk. «Innnerad nr. 215».

Plass ledig.

Gjenta og gut får plass på fruktgard fra 1ste juni. Søknad med vitnemål og lønskrav sendes inn.

Hans Fosshagen,
Leikanger, Sogn

Kapital — Stilling.

Tidl. NS-mann som har sonet straffen og mistet stilling, hjem, mesteparten av innbo og maskiner, søker aktiv ell. passiv partner med kapital 6—8000,— til kjøp av maskiner for start av en liten skofabrikk. Sikkerhet i maskiner. Har skom.verksted, lang praksis, skinn- og lærkvote og kvalifikasjoner, medl. Norges skomakerm. Forbund. Event. ønskes forb. med noen som kan overdra et gårdsbruk Bergen — Sørlandet — Østl. Må få overtale uten kontanter, kun på banklån. Hvis jeg ikke får kapital ell. gård ønskes plass på skofabrikk, skom.verksted eller som privat-, drogsje-, buss- eller lastebilsjåfør. Bill. mrk. «Levebrød nr. 235».

Løssalgpris 25 øre

Nordmørspostens Trykkeri